Бары дойдулар пролетарийдара, хөлбөһүгүт!

САРДАҢА

ССКП өлөөннөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын ороҥуоннаах Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 10 сыла

№ 99 (968)

Ахсыннью 13 күнэ

Оптуорунньук 1966 сыл

Сыаната 1 харчы

Сүҥкэн политическай хампаанньа

К. СТАРОСТИН,
ЫБСЛКС райкомун бастакы секретара.

ЫБСЛКС XV съезһин ыйыыларыгар сөп түбэһиннэрэн, 1967 сыл тохсунньу 1 күнүттэн комсомольскай документнары уларытыы ыытыллар. БҮ—комсомол олоҕор үһүлүччү суолталаах политическай хампаанньа. Кини хас биирдии маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэрилтэни салгыы бөҕөргөтүүгэ, ЫБСЛКС кэккэтин ханатыыга, хаачыстыбаннай састаабын тупсарыыга туһуланар. Документтары уларытыы уонна онуоха бэлэмнэнии хаамыытыгар ЫБСЛКС чилиэннэрин учуоттааһыҥна баар итэҕэстэр туоратыллыахтара.

Дьэ итиниэхэ комсомольскай тэрилтэлэр тугу оҥороллоруй? Комсомольскай мунньахтарга хас биирдии комсомолеһы общественнай аттестациялааһын ыытыллар. Хас биирдии комсомолец бэйэтин тэрилтэтин дьыалатын иһин эппиэтинэһин туһунан киэҥ кэпсэтии тахсар. Киниэлэр идейнэй-политическай таһымнарын бэрэбиэркэлээн көрүлүөр, комсомольскай сорудахтары толорууларын, үлэҕэ, олохо-дьаһахха сыһыаннарын тустарынан отчуоттарын истиллэр. Комсомольскай дьиссипилиинэни кэһэр, тэрилтэлэригэр учуокка турбат, чилиэнискэй усунуоһун кэмигэр төлөөбөт, комсомольскай документтарын кичэйэн харайбат комсомол чилиэннэрэ саамай сытыы критикаҕа тардыллаллар. Уопсай комсомольскай мунньах итинник сөбө суох, комсомол аатын киртитэр сорох табаарыстары комсомольскай документтыыга киллэрбэт, киниэлэри комсомол кэккэтиттэн ыраастыыр толору бырааптаах.

Общественнай аттестациялааһын сабыылаах уопсай комсомольскай мунньахтарга ыытыллар. Общественнай аттестациялааһын диэн комсомол чилиэнэ ЫБСЛКС устаабын бары көрдөбүлэригэр эппиэттиир дуу суох дуу, майгытынан-сигилитинэн, олохходьаһахха, үлэҕэ-хамнаска, культура өттүнэн уонна общественнай үлэҕэ инникитин дьиҥнээх комсомолец үрдүк аатын сүгэ сылдьар кыахтаах дуу суох дуу диэн боппуруоһу комсомолецтар куоластааһынынан, киэҥ дьүүлүнэн быһаарыллара ааттанар. Онуоха хас биирдии комсомолец дьылҕатыгар кыһамныылаахтык сыһыаннаһыллыахтаах, комсомол кэккэтиттэн сөптөөх төрүөтэ суох устууну таһаарымыахха наада.

Биһиги ороҥуоммут усулуобуйатыгар кэккэ бөдөҥ боппуруостарга үгүс күчүмэҕэйдэри көрсүһэр балаһыанньалардаахпыт. Олортон биирдэстэрэ—комсомолецтарбытын хаартыскаҕа түһэрии. Ыраах таба ыстаадаларыгар, булка сылдьар комсомолецтарбытын хаартыскаҕа түһэрии биһигиттэн үгүс түбүгү әрәйәр. 1967 сыл тохсунньу 1 күнүгэр диэри бары комсомолецтар саҥа билиэттэрин ыларга 2x2,5 сантиметр кээмэйдээх 2 устуука фотокарточкаларын ЫБСЛКС райкомугар түһэриэхтээхтэр.

Ороҥуоннааҕы комсомольскай тэрилтэ иннигэр турар бу эппиэттээх, сүҥкэн политическай суолталаах соругу быһаарыыга маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр, аҕа табаарыстарбыт көмөлөрө әрәйиллэр. Партийнай тэрилтэлэр коммунистар хас биирдии комсомолеһы сыаналаһыҥна улахан оруолу ылыахтарын сөп. Документтары уларытыыга бэлэмнэниини тэрийсиигэ, хонтуруоллааһыҥна, үлэ техническэй да өттүгэр, наада буолар түбэлтэлэригэр транспорынан да хааччыйыыга, комсомолецтары хаартыскаҕа устууга үтүө көмөҥ оҥороллорун күүтэбит.

Сотору кэминэн комсомолецтар саҥа билиэти ылыахтара. Саҥа комсомольскай билиэт таһа Октябрь кыайыыга сирдээн кэлбит знамятын өҥүнүү харана кыһыл буолуоҕа, В.И. Ленин төбөтө оҥоһуллубута комсомол улуу Ленин кэриэстэрин толоруурга бэриниилээхтик сулуспалыырын, партия эрэллээх көмөлөһөччүтэ, бойобуой резервэтэ буоларын көрдөрүө. Билиэт иһинээҕи бастакы сирэйигэр ойууламмыт Ленинскэй комсомол 5 орденнара комсомол албаннаах героическай үлэлэрин, олоҕун партия, правительство үрдүктүк сыаналаһыннарын көрдөрүөҕэ.

Комсомольскай документы уларытыы Улуу Октябрь 50 сылын туолар юбилейнай сылыгар ыытыллара ордук кэрэхсэбиллээх. Ол аата, Советскай былаас үйэ аҥарынааҕы историятын—кини хайдах үөскээбитин, революция хайдах оҥоһуллубутун, революция кыайыыларын көмүскээһин ыардарын ким эт санныгар сүгэн аһарбытын өйдөөнсанаан ылар коммунизм иһин марксизм-ленинизм знамятын кыайыылаахтык иннин диэки күөрэччи тутан иһэр советскай норуот өрөгөйдөөх бырааһынныгын кэмигэр ыытыллар. Дьэ ол иһин, Улуу Октябрь 50 сылын чиэстээхтик көрсөргө бэлэмнэнэн туран, комсомольскай саҥа документы хас биирдии комсомолец партия, норуот дьыалаларын иһин үлэтинэн, үөрэҕинэн, тус олоҕунан „Мин комсомолга достойнайбын!“ дэнэн ыларын ситиһиллиэхтээх.

Комсомольскай документы саҥаҕа уларытыы механическай уларытыы буолбатаҕын, комсомол бэйэтин кэккэтэ ханаабытын көрүнүүтэ, дьиссипилиинэлээх, тэрээһиннээх буолууну өссө биирдэ түмүнүүтэ уонна хас биирдии комсомолец политическай билиитин-көрүүтүн, айар активноһын үрдэтиитэ буолалларын өйдүөххэ.

Ороҥуон үгүс маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэрилтэлэрэ бу боччумнаах событиены билигин да ситэ сыаналыы, өйдүү иликтэр. Бэлэмнэнии, тэрийэр үлэлэрин саҥа саҕалаан эрэллэр. Комсомолецтар ортолоруттан бэрээдэги кэһиилэр өссө да таһаарыллаллар, ис-союзнай, ыччаты интэр-үөрэтэр үлэлэр әмиэ намыһах кэрдиискэ туруллар. Комсомол устаабын ирдэбилэригэр дьүөрэтэ суох бары быһыылар кытаанахтык сэмэлэниллиэхтээхтэр.

Хас биирдии комсомолец саҥа документы ыларын иһин туох әрәйилэрин барытын ситиһэргэ маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэрилтэлэр секретардара, миэстэтигэр ЫБСЛКС райкомун чилиэннэрэ быһаччы үлэни ыытарга биир кинилии турунуохтаахтар.

САҤА ТУТУУЛАР

БЫЙЫЛ сэтинньи 15 күнүттэн колхоз саҥа электростанцията, оттон 16 күнүттэн бэкээринэ үлэҕэ киирдилэр.

Колхоз хотонугар ичигэс ойбон оҥоһулунна. Аны сүөһүлэрбит хотоҥҥо уулуулларга олохтонно.

М. ПРОТОПОПОВ,
„Эйик“ колхоз бырабылыанньатын председателэ.

Бу күннэргэ

★ БУ күннэргэ ССКП обкомун лектора таб. Новиков П.Г. Ороҥуоннааҕы культура дьиэтигэр „Аан дойду балаһыанньата“, „Саха АССР сайдар кэскиллэрэ“ диэн темаларга лекциялары аахта. Лекциялары ороҥуон киинин олохтоохторо улаханнык болҕойон, кэрэхсээн иһиттилэр.

★ БУ күннэргэ ороҥуон культуратын үлэһиттэрин семинардара буолан ааста. Семинарга аан дойду балаһыанньатын, хоровой общество үлэтин тэрийии, уус-уран самодеятельноһы салайыы тустарынан дакылааттар буоллулар.

Репортаж

ЫРААХ ТУУНДАРАБА

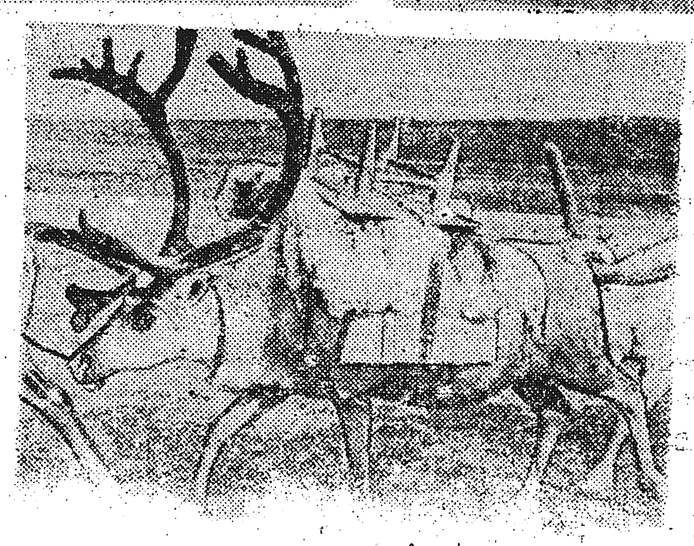

КӨПҮКЭЭЙ. Түргэн сүүрүктээх түгэҕэ биллибэт дириҥ үрэхтэр чөҥөрүһэ сыталлар. Манна сандал сааһы айхаллаан, ырыаһыт чыычаахтар дьикти кэрэ тойугу дьиэрэтэ тардаллар. Хотугу чысхаан тыалтан харыстаан, Көпүкээй табаһыттара сааскы төрөтүүнү ойуурга ыыталлар. Халыҥ тыалар, чуумпу алыылар тугут саҥатынан туолаллар. Чээ-нии барахсаттар, өрөйөн-чөрөйөн, сүүрэн дыгыйаллар. Нйэлэрин хойуу үүтүн астына ыймахтыыллар, аттыларыгар налыччы сынньаналлар. Ийээ...Күнкүбэй ийэ амарах сүрэҕэ тыһы табалары тугуттарыттан араарбат (1,2 снимоктар).

Тугуттар улам-улааталлар. Ыраах айаҥҥа күүс-уох мунньуннулар. Совхоз Дьэлиҥдэтээҕи отделениетын Көпүгээйдээҕи учаастагын табаһыттара арҕаа сыҥаарыйаллар. Мас-от баранан, туундара нэлэһийэ тэлгэнэр. Киҥкиниир киэҥ халлаан ийэ-сиргэ тайанарга дылы. Совхоз биир бастыҥ ветсанитара Н. Наумов аллаах миинэринэн сылдьан, халыҥ үөрүн хараҕын далыттан араарбат. Сэттэ сыл устата әдэр сааһын әрчимин баай, көҥүл, дәлэгэй кыраайын урсуна тупсарыгар анаата (3 снимок).

Күн тура-тура салҕанар унньуктаах айан—табаһыт сыралаах үлэтэ. Астарын-таҥастарын, иһиттэрин-хомуостарын, оттор мастарын табаларга ыҥыырдан, күөх сирэм устун көһөн иһэллэр (4 снимок). Көһөн иһэллэр сүрэх илдьитинэн, партия ыйыытынан, төрөлкөй төрүөҕү әнчирэппэккэ ситэн, Ийэ дойдуга элбэх әмис эти туттарар туһугар.

Хонук сир. Кубалар түспүттэринии, балааккалар туртаһаллар. Радист Н. Павлов „Улахан сири“ кытта сибээһи тутуһар. „Спидола“ радиоприемник аан дойду сонунун дойду сүрэҕиттэн—Москваттан аҕалар (5 снимок).

(Бүтүүтэ бэчээттэниэ).

М. МАХАТЫРОВ фотолара, СГУ V курсун студена,
И. ИГНАТЬЕВ суруйуута, биһиги корр.

Үрдүк наҕараадаанан!

СОВЕТСКАЙ норуот доруобуйатын харыстааһынна, медицинскэй наука уонна медицинскэй промышленность сайдыыларыгар улахан үтүөлэрин иһин СССР Верховнай Советын Президиума бу ый 2 күнүнээҕи Ыйаахынан СССР доруобуйа харыстабылыгар уонна медицинскэй промышленноска үлэһиттэрин орденнарынан, медаллларынан наҕараадалаата. Ол иһиттэн биһиги оройуоммутуттан „ҮЛЭҔЭ ТУЙГУНУН ИҺИН“ медалы Дьэлиндэ нэһилиэгин учаастактааҕы балыыһатын акушерката ВАСИЛЬЕВА ФЕДОРА НИКОЛАЕВНА ылла.

Саха сирин народнай поэта

С.Р. Кулачиков—Эллэй биһиги оройуоммутугар кэллэ

★ ★ ★

ТӨЛӨННӨӨХ эҕэрдэ Өлөөн оройуонун үлэһит дьонугар, комсомолецтарыгар, ыччаттарыгар! Улуу Октябрь 50 сылын туолуутугар барыгытыгар баҕарабын үтүө доруобуйаны, уһун үйэни, үлэҕэ кыайыылары, тус олохтоох дьолу-соргуну!

„Өлбүт тиллэр
Өлөөн сирэ
Үтүө,—диллэр
Өрүү кэрэ!“

ЭЛЛЭЙ,
Саха сирин народнай поэта.

МИН ТАПТЫЫР ПОЭТЫМ

ЭЛЛЭЙИ эдэр ыччат тойуксута диэн аатты ахтарын ааттыыллар. Истиҥ иэйии тыллардаах лириканы, сүргэ көтөҕүллэр эрчимнээх хоһоонноору эдэрдэр Эллэйтэн бэлэхтэппиппит буолбаат!

Саха ааттаахха Эллэйи, кини айымныларын билбэт эмэн да, эдэр да киһи суоҕа буолуо.

Эллэйтэн саҥа саҕалаан эрэр автордар эллбэххэ үөрэммиттэрэ уонна үөрэниэхтэрэ даҕаны.

Е. ПРОТОПОПОВ,
Өлөөн орто оскуолатын учуутала, эдэр автор.

Истиҥ доҕор, үтүө сүбэһит

МИН Саха сирин народнай поэта С.Р. Кулачиков—Эллэйи кыра эрдэхпиттэн билэбин. Эллэй бэрт элбэх үөрэнээччиларгаах. Саҥа олоҕу хоһуйааччы эдэр поэттарга үтүө холобурунан буолар. Кини бэйэтин айар үлэтин 40-тан тахса сыл анараа өттүгэр саҕалаабыта. Эллэй—ыччат тойуксута, кини өссө 30-ус сыллардаахха бу курдук суруйбута:

„...Үлэ, ырыа күнүгэр,
Бурдук, ынах төрүүтэ
Дьикти тимир кэккэҕэр
Эллэй диэн уол киирбитэ.

Уо! Комсомол, эн миигин
Поэт гынныҥ! Дьэ кэрэ!
Махтал уоттаах мичигин
Поэккыттан тут эрэ!..“

Онтон ыла поэт төлөннөөх тыллара күн бүгүнүгэр диэри уҕараабакка, чуордук дуораһыйаллар. Эллэй хоһоонноро норуот ырыалара буоланнар, сүрэҕи долгутар музыка кэриэтэ, дьон уоһуттан түспэттэр.

Эллэй бастыҥ айымныларга нууччалыы тылынан элбэх туспа кинигэлэринэн тахсыталаатылар. Олорго киирбит талыы айымныларга аан дойду омуктарын тылларыгар тылбаастаннылар.

Эллэй —Ленин партиятын саллаата. Коммунистическай партия тыа сирдэригэр культураны, үөрэҕи тарҕаппыта, онуоха поэт төрөөбүт норуотун үөрэххэ ыҥырар ырыалара, хоһоонноро дьиэрэйбиттэрэ. Холбоһуктааһын, кулааҕы кылаас быһыытынан эһии сылларыгар Эллэй колхозка киирэргэ ыҥырар, кылаас өстөөхтөрүн сытыытык саралыыр хоһооннору айбыта. Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар буойун-поэт „Күн сирин көмүскэлигэр“ диэн бэртээхэй кинигэни суруйбута. Серафим Романович сэриттэн төннөн кэлэн баран, саха советскай литературатын өссө чаҕылхай саҥа айымныларынан байытта уонна байыта турар.

Эллэй биһиэхэ, Саха сирин художниктарыгар, эмиэ үгүстүк көмөлөһөр, сүбэлиир-амалыыр. Итинтэн улаханнык үөрэбит, астынабыт. Биһиги бастакы народнай художниктарбыт: Попов И. В., Носов М. М., Романов П. П. Эллэйи истиҥ доҕор, үтүө сүбэһит быһыытынан билэлларэ.

Саха сирин народнай поэтыгар С. Р. Кулачиков—Эллэй инникитин аҕааччыларыгар өссө үгүс айымныылары бэлэхтиириҥэр уонна чэгиэн-чэбдик доруобуйалаах буоларыгар баҕарабын!

Түмүкпэр, кини Саха сирин хоту оройуонугар—Өлөөҥнө билэр-көстөр суолу-иһи хаалларыа диэн эрэнэбин.

И. ИЗБЕКОВ,
ССРС Художниктарын союһун чилиэнэ.

...ЭН НЬИРГИЭРДЭЭХ ДОЛГУНУҤ САНААЛАРБЫН ТУРУОРАН, УО! КОМСОМОЛ, ЭН БУОЛЛУҤ МИЭХЭ ТУОЙАР МУОРАНАН!..

ЭЛЛЭЙ

ТАЛЫЫ-КЭРЭ САХАМ СИРЭ

Хотугу муустаах муоралыын,
Туундаралыын, тайҕалыын,
Чыскааннаах тымныы кыһынныын,
Уоттаах куйаас сайынныын—
Хаһан, ханна да буолларбын
Өйбөр өрүү ән баргын,
Таптыыр, ахтар
Талыы-кэрэм,
Ыллыыр-туойар
Сахам сирэ!
Сааскы көтөр саҥатыныын,
Үрэх устар тыаһыныын,
Ымыы чыычаах ырыатыныын,
От, мас мүөттээх сытыныын—
Хаһан, ханна да буолларбын,
Өйбөр өрүү ән баргын,
Таптыыр, ахтар
Талыы-кэрэм,
Ыллыыр-туойар
Сахам сирэ!
Лена кыыннаар долгунуун,
Үтүө, хорсун дьоннордуун,
Оонньуур, күлэр оҕолордуун,
Үөрэ көрсөр доҕордуун—
Хаһан, ханна да бардарбын,
Өйбөр өрүү ән баргын,
Таптыыр, ахтар
Талыы-кэрэм,
Ыллыыр-туойар
Сахам сирэ!
Көрбөт буолан да сыттарбын—
Көрүөх этим сырдыккын,
Дьүлэй буолан да хаалларбын—
Истиэх этим саҥаҕын.
Хаһан, ханна да буолларбын,
Өйбөр өрүү ән баргын,
Таптыыр, ахтар
Талыы-кэрэм,
Ыллыыр-туойар
Сахам сирэ!
Киммин ыйыт, киэн туттаммын,
Эппиэттиэҕим—сахабын,
Совет сирин баай тайҕатын,
Алмаас кыраай уолабын.
Хаһан, ханна да бардарбын,
Өйбөр өрүү ән баргын,
Таптыыр-ахтар
Талыы-кэрэм,
Ыллыыр-туойар
Сахам сирэ!

Сааскы күн сандаара ойбута,
Биһи уһуктан турбуппут.
Ураһа үүтүнэн күн уота
Эркин мастарга оонньообут.

Төлөннүү өрүтэ түлүннэ
Түөскэ үлүскэн үөрүүбүт:
Урукку үйэҕэ, бу күнгэ
Улуу сирдьиппит төрүөбүт.

Өр үйэ устата ытаабыт
Норуот көмүскэтин уута
Ол Ленин учуутал таһаарбыт
Күнүн уотуттан куурбута.

Ленин баар эбэҥки норуотун
Имниин эститтэн быыһаабыт,
Соллоҥноох сур бөрө тойоту
Туундара ньууруттан суйдаабыт.

Эт эрэ: хас үйэ буолбутун
Муҥ-сор эстэргэ эппитэ,
Тордоххо олорбут суолбутун
Көмнөх хаар көмөн испитэ?

Дохсун тыал күүлэйдиир сиригэр,
Туундара киэҥ куйаар иэнигэр
Ырыган табалыы сиэлэрбит,
Сэниэ-күүс эстэн сиҥнэрбит.

Ол тэҥэ биһиги олохпут
Аата-суола суох ааһара,
Эбэҥки омугу тойоппут
Дьиикэй дьонунан ааҕара.

Ол ыстаал да аалы кумалыыр
Биһи уһуктан турбуппут.
Ураһа үүтүнэн күн уота
Эркин мастарга оонньообут.

Ильич эбэҥки ураһатыгар

Муустаах муоралыы кутталлаах
Олохпут муустарын ууллартыыр
Уйгу сааһы ким аҕалла?
Холорук ытыйар хонуутун
Суола суох сири ким суоллаата,
Баай миҥэ оҥостор кулутун—
Аата суох дьону ким ааттаата?
Эппиэттиибит: Ленин сирдьиттээх
Ньургун Коммунист партия
Советскай дьон аатын иҥэртээн,
Дьоллуур суоллары чуоыйан.
Ол курдук эбэҥки тордоҕор,
Ленин генийин кэриэстээн,
Оллоонноон олоорпут олбоххо,
Истиҥ сүрэхтэн кэпсэтэ.
„Туундара кыраайбыт норуотун
Дьон аймах, киһи чулуутун
Бастыҥ кэккэтигэр киллэрбит—
Махтал Ильичкэ!“—дэспиппит.
Итии ол махталбыт долгутар
Эдэр эбэҥки кыысчааны...
Кыыс баран, дьааһыктан аҕалар
Кыһыл, ыыстаммыт сарыыны.
Уонна күн күлүмнүүр уотугар
Ону тэнитэр—ыл көрүҥ!—
Кыыс тик ит эт ол сарыыта,
Сирдьит килбиэннээх мөссүөнүн.
Уус-уран ойууга көстөрө:
Ильич туундараҕа кэлэрэ,
Табалаах дьоннору көрсөрө,
Илии тутуһан эрэрэ...
Кыыс тикпит эриэккэс ойуута
Тыыннаахтыы тырымныы турда,
„Мэлдьи баар биһигини кытта
Өлбөт Ленин!“—дии саната.
Санааҕа, чуумпурар тыал тыаһа
Халыҥ хомурах хаар уулар,
Ураһа эркинин хас маһа
Көмүс сарыаллыы чаҕылар.
Дуорайар комсомол кыыс тыла:
—Эрэн тапталлаах Ильичпит!
Коммунизм күөх саһын аҕалан,
Сири дьиктитик симиэхпит!
Эбэҥкилэр бу мин ойуубар
Инньэ диэн этэ тураллар.
Ильич итиниэхэ эппиэттиир:
—Истиҥник эрэнэбин!—диир.
Уонна туундара дьонуун Ленин
Итиитик илии тутуһар,
Уһун, сырдык, дьоллоох үйэни
Эбэҥкиларгэ баҕарар.

1956 сыл.

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ АДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ. Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунааҕы типография Тахсар ах ан 4 7. Сакааһын №-рэ 99